

do 29. avgusta, torej v 4 mesecih 5390 žužkov, vsaka lastovka pa na dan 466. Če pomislimo, da po teh želodcih ni bilo najti niti najmanjšega sledu kakega žita ali pa sadja, razvidno je, kolika velika dobrota je lastovka kmetijstvu sploh in sadjarstvu posebe. Kdo bi torej to dobrotljivo ptico preganjal?

* **Kako hraniti klobase po leti.** Če nimamo sušilnice, denimo klobase in gnjati v dobro zaprto sobno peč in jih zaspimo s presejanim pepelom, ali jih pa zavijmo v papir in denimo v pepel.

* **Navadni vodni trst je,** če se požanje julija in avgusta meseca, kadar cvete, zelen in posušen dobra krma konjem in govedom, pokladati pa jo je najbolje upreženi živini, kadar dela. Za krave pa trstje ni.

* **Čehati ali strgljati konje** je ravno tako potrebno kakor krmiti jih, kajti koža ima veliko luknjic, skozi katere vedno uhajata vlaga in para, kateri nista več za kri porabni. Poleg tega je v koži na tisoče malih žlez, katere izločujejo oljnato tvarino, ki dela kožo mehko in voljno. Koža se pa tudi vedno obrablja. In ravno te odločke, katere nadomešča nova rast in ki so kakor suhe luskinje po koži, treba je z glavnikom in s ščetjo opravljati. Če se pot posuši po koži ter ostane po njej nesnaga, zamaše se luknjice, koža otrdi in se krči, in prijemati se je začinja kaka bolezen. Vse to pa preprečimo, če konja pogostoma čehamo in češemo.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

132.

Siromaki.

Ljudje se selijo v novi svet, v Ameriko, kjer morejo več zaslužiti. V onej strani sveta so kraji, kjer zemljo obdelujejo čisto jednostavno, kjer so železnice redke, kjer imajo tako malo bogastva, da se ne dade živeti razkošno, kjer so hiše imovitejših zbite od desek, kjer tudi najbogatejši mora vsak dan marljivo delati. Tu se ve da ni velikega bogastva, niti vsega onega, kar je ž njim v zvezi, ali tudi ne vidiš prosjaka. Ne vidiš luksusa, ali tudi ne pomanjkanja. Nobeden ne živi ugodno, ali vsak ima dosta kruha. Kdor hoče in more delati, ni se mu bati pomanjkanja in stradanja. Kakor hitro pa je taka zemlja napredovala, ko je došla v stanje, za katerim težé vse civilizovane države, to je, kadar se pomnožé stanovniki, kadar se razvije trgovina, pomnoži bogastvo, začne se pojavljati tudi uboštvo. Eni zaslužujejo vrlo mnogo in lahko, drugi napenjajo vse sile, da pridobé, kolikor treba za vsakdanje potrebe, a tretji niti toliko. Z lokomotivo prihaja tudi potreba v deželo; ubož-

nice in kaznilnice vam prav tako označujejo materialni napredek, kakor gizdave palače, bogato opravljene prodajalnice in veličanstvene javne zgradbe. Po ulicah, ki jih razsvetljuje plin in katere stražijo uniformovani policaji, klatijo se prosjaki obojega spola, tu in tam uprav strašne prikazni.

In tako razvoj gospodarski, blago in bogastvo spremlja rastoče uboštvo na drugej strani. Ono prvo ni, kakor bi bilo pričakovati, zmanjšalo število siromakov in bednikov, ni olahkotilo bremena onim, ki morajo delati od jutra do večera. Istina, v bogatih zemljah živi se ugodnejše in človeka dostojnejše. To so posledice bogastva, ali one ne objemajo vseh razredov naroda enako. Od tega imajo malo, premalo oni zdolaj, ki se jim veli nižji slogi naroda. Dopušča se, da tudi siromak dandanes vživa to ali ono, česar pred sto leti ni imel niti bogatin, ali dokler se ne poveča tudi sposobnost potrebe naše zadovoljavati, ni s tem dokazano, da se je poboljšalo stanje vseh. Prosjak v velikem mestu vživa marsikaj, česar nima seljak v zabitem odročnem selu, ali s tem ni dokazano, da je bolje biti prosjakom v velikem mestu, kakor seljakom v odročnem selu. Mnogo tega se je popravilo in zboljšalo, ali tega se ne ydeležavajo vsi razredi enako. Menim, da vpliv materialnega napredka kratko in malo ne pomaga, da se poboljša stanje najnižjih razredov naroda v onem, kar je bitno, da bi bilo naše življenje zdravo, srečno in zadovoljno, pač pa menim, da se z onim vplivom stanje teh nižjih razredov še pohujšava.

Dalo bi se to ali ono ugovarjati tem nazorem duhovitega Američana, ali eno se ne more oporekati, namreč to, da navzlic vsej kulturi gospodarske in duševne, beda in nevolja niste zginili, da število potrebnikov ni manjši, temveč večji, gotovo tudi zbog tega, ker se prebivalstvo množi. A s tem nastajajo tudi večje naloge društvu, ker siromaki trebajo pomoči in tolažbe. Tej dolžnosti se društvo naše ne more in ne sme odtezati, kakor je jo ovršavala nekdanj, tako je treba jo tudi sedaj in v prihodnje.

V srednjem veku in tudi še dolgo potem je razvijala katoliška cerkev v tem področju obsežno in blagovito delavnost. Sledeč vzvišeni nauk svojega utemeljitelja je cerkev v tem času branila in hranila uboge. Razen nje so tudi še pojedine obitelji in občine doprinašale v to svrhu, da si ne v tolikej meri. Država sredovečna ni razumela te vrste naloge, in se zato zanjo ni brigala. Ubožnice in oskrbovališča so zavodi novega časa. Poprejna stoletja so njihovo nalogo spolnovali samostani, ustanove od cerkve utemeljene, dobrovoljni doneski in pobiranje v cerkvah za siromake. In četudi je novodobna država, vodjena od socialno-politiških razlogov, primernejše organizovala to vejo svoje uprave, ako pomaga z obilnejšimi sredstvi, vendar se ne sme nikdar pozabiti zaslug, ki jih je cerkev katoliška učinila človeštvu. Tudi dandanes še ni se ona odrekla te plemenite naloge, da si je ne more ovršavati niti v onem obsegu niti z onimi

sredstvi, kakor nekdanj. Tudi dandanes znanost in praktično življenje svetujeta, da organi državni in občinski delajo sporazumno in v slogi z zastopniki cerkve, in da se le tem prepusti večji vpliv v upravi ubožcev. Ubožcem ni treba samo podpore, temveč tudi tolažbe v bedi njihovej, treba jim duha povzdigniti in navrniti proti nebeškemu cilju. Dalo bi se marsikaj povedati o današnjem oskrbovanju ubožcev, ali pustimo. *)

133.

Nekoliko gospodarskih pravil.

Vsako delo je treba plačati. Zastonj ne delajo ljudje, tudi ne morejo delati. Od plače živi delavec, živi služnik, živi služnica, kajti plača ni samo v novcu, temveč tudi v drugih stvareh, katere se delavcu dajo v ime plače, n. pr. stanovanje, hrana itd. Plača priganja delavca na delo, ali pa odvrča. Boljša plača miče, ker je večja korist od truda, slaba plača slabi voljo, ker je neznatnejša korist od nje za delavca. Res je, vsak gleda da si česa prištedi, in to je prav, ali tudi štedenja ima svoje meje. Dobrega, veččega delavca dobro plačaj to je bolje, kakor da imaš nespretnega, nemarnega in nevednega delavca za malo plačo. Tak delavec ti več pokvari in škode naredi, kakor pri plači njegovej prištediš. Dosta je tudi na tem ležeče, ali ima delavec hrano pri tebi ali ne, in kako ga hraniš. A na to često pozabljajo gospodarji.

Več potov slišimo: „Idimo tu ali tu kupit, imajo vse v ceno.“ To je nevarno. V obče ne kupuj, česar ne trebaš, če je tudi v ceno. Cenena roba je dosta potov le tako na videz, ne velja dosta. Dobra roba, dobro blago je navadno primerno drago, le v izrednih slučajih more biti v ceno, če je namreč pridelovanje v ceno. Pa tudi v tem slučaju ne more biti vselaj v ceno. Ako hočeš imeti trdno sukno, treba je trdne volne; ako hočeš dobre lepe moke, treba je lepe težke pšenice itd. Te stvari pa v obče niso po slepej ceni. Ako ni gospodinja do celega prepričana, da so zares nastale osobite okolnosti, katere so ceno znižale, pomni naj, da je ona hvaljena nizka cena zgolj sleparija. Treba se toraj čuvati.

Ali s tem ne velimo, da bi pri kupovanju ne gledali na nižjo ceno. Če tudi za krajcar ceneje kupim, nekaj je le. Gotovo je, da se more tu ali tam ista roba ceneje kupovati, kakor drugje. To pa zato, ker je morda trgovec kupil od tovarničarja ali gospodarja, ki ceneje dela in toraj more ceneje prodajati. Morda trgovec manj plačuje stanarine, ima manje stroške, ali se zadovoljava z manjim dobičkom, in zato postavlja nižjo ceno. Pa tudi to se opaža, da je ondi razmeroma najcenejša roba, kjer se največ prodaje. Zato razborit trgovec gleda ne manji dobiček ali tem večjo prodajo.

*) Te vrstice je napisal učen posvetnjak, Slovan, a noben duhovnik.

Mnogi kupovalci se radi pogajajo. To pogajanje več škoduje, kakor koristi enej in drugej stranki. S tem se zgubi mnogo časa, da ne govorimo o čem drugem, ne doseže se pa nikakoršen uspeh. Pameten je oni trgovec, ki veli: „Ta je moja zadnja“. Najmanj pa se more pohvaliti kupovalec da je s pogajanjem prisilil prodajalca na nizko ceno. Prometen trgovec takim ljudem udari koj tako visoko ceno, da se potem lahko pogaja z njimi, in navadno še prav dobro prodá robo. Nespametni kupovalec, vzlasti kmeti, pa se hvali, koliko je odbil trgovcu. Takemu kupovanju naj bi trgovci sami konec naredili. Naj ne spekulujejo na neakost občinstva, temveč naj delajo solidno, pošteno.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

§ 22. V prodajalnicah prodajalcev na drobno smejo se shranjevati rudninska olja prvega razreda do 15 kg, nasprotno pa rudninska olja drugega razreda do 50 kg, in ako se shranjuje v kovinskem posodju s pipo za natanje, do 300 kg.

Shranjevati in prodajati rudninsko olje prvega razreda sme se, ako se gre za količino od več nego pol litra, le v popolnoma gostih in takisto zaprtih, odpornih posodah, ako pa se gre za manjše količine, tudi v zamašenih steklenicah. Ako se ne rabi zajemalnica, ki popolnoma prepričuje izhlapitev tekočine, sme se rudninsko olje prvega razreda prelivati iz jedne posode v drugo le pri belem dnevu in ne v bližini kakega plamena, tlečega tabaka ali kakega drugega žarečega telesa.

§ 23. Obrtovalno prodajati in na prodaj imeti rudninska olja prvega razreda dopuščeno je le v takih posodah, katere imajo na mestu, kjer se najlozje zapazi, na rudečem ozadju v jasnih črkah neizbrisni napis: „o g n j e - n e v a r n o“.

Ako se tako rudninsko olje prodaje obrtovalno v množinah manjših od 50 kg, ali pa v takih manjših množinah, mora napis na enak način obsegati še besede: „Le s posebno opreznostjo vporabno za gorivne namene; v bližini luči ne pretakajte, na hladnem kraji dobro zaprto shranjevati.“

To določilo ne razteza se na prodajanje rudninskega olja v lekarnicah za zdravilne namene.

§ 24. Določila §§ 18.—20. niso uporabna na to, kako se imajo shraniti rudninska olja tam, kjer se prideljujejo, in v tvornicah, v katerih se ta tvarina pravi, predeljuje ali uporablja v tehniške namene, in baš tako niso uporabna tedaj, kadar se začasno skladajo radi parobrodnega prometa.